

4. ผลักดัน กองทุนสุขภาพจิตและจิตเวชดูแลสุขภาพจิตประชาชน

เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567 นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รองนายกรัฐมนตรี ได้แถลงหลังประชุมคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2567 ว่า รัฐบาลและคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ ให้ความสำคัญในประเด็นการดูแลสุขภาพจิตประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยนโยบายสำคัญ ได้แก่

1 การแก้ปัญหาความรุนแรงในวัยรุ่นและผู้ที่มีความบกพร่องทางอารมณ์ตัวเองไม่ได้ โดยส่งเสริมเจตคติที่ดี การเคารพสิทธิ ส่งเสริมสถาบันครอบครัว เพิ่มมาตรการป้องกัน ลดสถานที่เสี่ยง บังคับใช้กฎหมาย เน้นการช่วยเหลือมากกว่าลงโทษ และมีมาตรการดูแลช่วยเหลือผู้มีความประพฤติรุนแรง

2 การจัดบริการผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) ปัญหาผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรัง ค้นหา เฝ้าระวังเชิงรุก นำเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เพิ่มช่องทางเข้าถึงบริการ มาตรการดูแลต่อเนื่อง และส่งกลับชุมชน

3 ปัญหาการข่มขืน กระทำชำเรา การค้นหา เฝ้าระวังเชิงรุก นำเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เพิ่มช่องทางเข้าถึงบริการมาตรการดูแลอย่างต่อเนื่อง และส่งกลับชุมชน

4 การแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติดและจิตเวช นอกจากจะป้องกันปราบปรามตามมาตรการกฎหมาย บูรณาการในการบำบัด รักษาฟื้นฟู ติดตามหลังจากกลับสู่ชุมชน ลดการเสพยา เพื่อป้องกันการก่อความรุนแรง รวมถึงตั้งกรรมการเพิ่มในส่วนของกรุงเทพฯ เนื่องจาก ปัญหาสุขภาพจิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ขณะที่กรมสุขภาพจิตเป็นหน่วยงานที่ต้องเข้าไปรองรับการบำบัด ฟื้นฟู ซึ่งต้องใช้งบประมาณมาก แต่ยังไม่มียาเสพติดสำหรับดูแล

กรมสุขภาพจิต เห็นว่า ควรมีการทบทวน พ.ร.บ.สุขภาพจิต พ.ศ. 2551 และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านงบประมาณ ให้เพิ่มหมวดการจัดตั้งกองทุนสุขภาพจิตและจิตเวช ด้านบุคลากรเสนอให้เพิ่มเติมพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.สุขภาพจิตฯ และทบทวนบทบัญญัติ ที่สามารถออกอนุบัญญัติฯ ในการดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพจิต สำหรับกองทุนสุขภาพจิตดังกล่าว นั้น มีแนวคิดที่จะขอเงินจากการยึดทรัพย์สินในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งอาจคิดเป็นร้อยละ 50 ของมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการค้ายาเสพติด เพราะยาเสพติดเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต

เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศไทยประสบปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มสูงขึ้น มีจำนวนผู้ป่วยทางจิตเวช เช่น โรคซึมเศร้า และโรควิตกกังวล เพิ่มขึ้นทุกปี จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต (2565)¹

ที่มา: www.freepik.com

พบว่า ประมาณ 10-15% ของประชากรไทยมีปัญหาสุขภาพจิตในระดับที่ต้องได้รับการดูแล แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดในระบบบริการทั้งในด้านมีทรัพยากรและงบประมาณ และบุคลากรด้านจิตเวช เช่น จิตแพทย์ และนักจิตวิทยา ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาจึงส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในด้านผลิตภาพแรงงาน และคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงเกี่ยวพันกับปัญหาสังคมอื่นๆ เช่น การใช้สารเสพติด ความรุนแรงในครอบครัว และอาชญากรรมด้วย

การจัดตั้งกองทุนสุขภาพจิตและจิตเวชจึงมีบทบาทช่วยสนับสนุนการรักษาและการฟื้นฟู ผู้ป่วยจิตเวชที่ต้องการการดูแลในระยะยาว ครอบคลุมค่ารักษาพยาบาลสำหรับกลุ่มที่ขาดโอกาส เช่น ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ หรือผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ช่วยส่งเสริมการป้องกันปัญหาจิตเวช โดยการจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาสุขภาพจิต เช่น การรณรงค์เรื่องสุขภาพจิตในโรงเรียน ชุมชน และสถานที่ทำงาน และส่งเสริมการเข้าถึงบริการจิตวิทยาในระดับปฐมภูมิ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาบุคลากร โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อฝึกอบรมบุคลากรด้านจิตเวช และนักจิตวิทยาให้มีจำนวนมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการรักษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ โดยขยายการให้บริการสุขภาพจิตในโรงพยาบาลทุกระดับ รวมถึงโรงพยาบาลชุมชนและลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่มีสมาชิกป่วยด้วยโรคทางจิตเวช

ทั้งนี้ นโยบายการพัฒนาทางสุขภาพจิต ของกรมสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ 2568 ได้ระบุว่า จะผลักดันกลไกกฎหมายสุขภาพจิตในการขับเคลื่อนงานสุขภาพจิต โดยผลักดันการแก้ไข พ.ร.บ.สุขภาพจิต เพิ่มสาระหมวดการจัดตั้งกองทุนสุขภาพจิตแห่งชาติ บูรณาการงานสุขภาพจิตผ่าน พ.ร.บ.สุขภาพจิต ประมวลกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง²